

ИНДИКАТОРИ ЗА БЕДНОСТ И СОЦИАЛНО ВКЛЮЧВАНЕ ПРЕЗ 2018 ГОДИНА В ОБЛАСТ ВРАЦА

Индикаторите за бедност и социално включване са част от общите показатели на Европейската общност за проследяване на напредъка на страните в борбата с бедността и социалната изолация. Основен източник на статистически данни за пресмятане на общите индикатори е ежегодно провежданото Наблюдение на доходите и условията на живот (EU-SILC).

Оценка на бедността

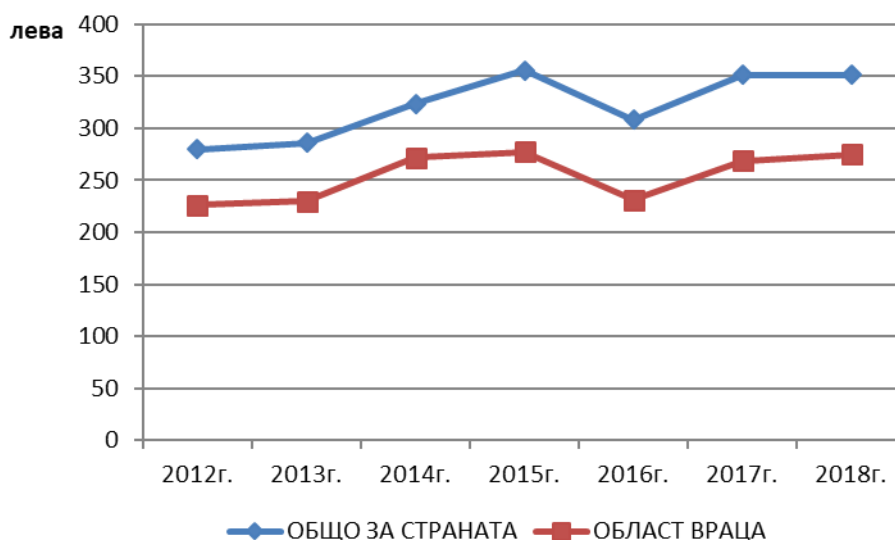
По окончателни данни от изследването, проведено през 2019 г., линията на бедност общо за страната за 2018 г. е 351.11 лв. средно месечно на лице от домакинство. При този размер на линията под прага на бедност са били 1 550.8 хил.лица, или 22.0% от населението на страната.

Данните от изследването позволят изчисляване на линия на бедност за всяка област. Приложен е същият метод както при линия на бедност на национално ниво – 60% от средният общ разполагаем нетен доход на домакинствата в рамките на областта. За 2018 г. в област Враца е размерът на линията на бедност е 274.75 лв. средно месечно на лице от домакинството, като под прага на тази линия е живяло 21.2% от населението на областта или 35.2 хил. лица.

Област Враца се нарежда на четвърто място в северозападния регион по този показател след област Монтана (239.75 лв.), Видин (252.00 лв.) и Ловеч (264.33 лв.), а най-висока е в област Плевен – 325.60 лв.

В сравнение с предходната година размерът на линията на бедност се увеличава с 2.3%, но относителният дял на бедното население се намалява с 1.3 процентни пункта. В област Враца относителният дял на бедност при мъжете е 17.8%, а при жените - 24.5%. В сравнение с предходната година делът на бедност при мъжкото население в област Враца намалява с 4.6 процентни пункта, а при жените се увеличава с 2 процентни пункта.

Фиг. 1. Средномесечен размер на линия на бедност за област Враца

Системата за социална защита има съществено значение за редуциране на бедността. Данните за 2018 г. в област Враца показват, че ако в доходите на домакинствата се включат доходите от пенсии, но се изключат останалите социални трансфери (обещетения, социални и семейни помощи и добавки), равнището на бедност нарастват до 32.0%, или с 10.8 процентни пункта.

Съответно при изключване на пенсите и останалите трансфери, равнището на бедност за областта нараства до 51.4%, или с 30.2 процентни пункта (при средно равнище на бедност за страната 45.2%).

Един от основните индикатори за бедност е неравенството в разпределението на доходите или отношението между доходите на най-бедните и най-богатите 20% от населението. През 2018 г. за област Враца този показател се увеличава с 0.8 единици спрямо 2017 г. и от 6.2 достига до 7.

Важен индикатор за оценка на риска от бедност и социално изключване е интензитетът на икономическа активност. Ниската икономическа активност за домакинството се отнася до съотношението между броя на месеци, в който всеки член от домакинството във възрастовата група 18-59 години е бил работещ през предходната година (реално отработени месеци), към общият брой месеци, който теоретично би могъл да отработи същият член на домакинството при пълна заетост. Лица, живеещи в домакинство с нисък интензитет на икономическа активност, се дефинират като лица от възрастовата група 0-59 години, живеещи в домакинство, където възрастните (18 – 59 годишните, с изключение на студентите от възрастовия интервал 18 – 24 години) работят под 20% от техният потенциал през референтния период. В област Враца през 2018 г. 17.8 хил. лица на възраст 18 - 59 живеят в домакинства с нисък интензитет на икономическа активност, или 20.9% от населението на областта. Средното равнище на този показател в национален мащаб за 2018 г. е 8.6% от лицата и в сравнение с 2017 г. техният дял нараства с 1.9 процентни пункта.

Материални лишения на домакинствата

В общите показатели за оценка на бедността са включени и субективни индикатори свързани с материални лишения. Те показват субективната оценка и лични нагласи на лицата и домакинствата относно възможностите за задоволяване на отделни нужди и потребности. За оценка на материалните лишения на домакинствата се използват девет въпроса с потреблението на конкретни стоки и услуги.

Най-голям брой лица изпитват ограничения по отношение на възможностите да посрещнат неочаквани разходи (за неотложен ремонт на жилището или колата, подмяна на пералня или хладилник, внезапно заболяване и др.) със собствени средства (47.6%), и почивка извън дома (46.4%). Близко 37.3% от лицата се ограничават при отоплението на жилището. Голям брой (44.4%) изпитват ограничения по отношение на плащането на време на разходите свързани с жилището. Не малък е и броят на домакинствата (34.3%) които посочват, че не могат да си позволят потребление на месо, пиле или риба всеки втори ден. Успоредно с това 11.1% от лицата не могат да си позволят автоматична пералня, 3.2% - телефон, вкл. мобилен, 4.5% - цветен телевизор, и 25.7% - автомобил.

Комбиниран индикатор

От изследването на доходите и условията на живот (EU-SILC) се изчислява комбиниран показател, който включва лица, живеещи в риск от бедност, с материални лишения и в домакинства на безработен или с нисък интензитет на икономическа активност.

Комбинирането на трите показателя показва, че през 2018 г. 45.9% от населението на областта, или 75.9 хил. лица се нуждаят от специални грижи за преодоляване на бедността, социалното неравенство и изключването от активна трудова дейност.

Стойността на показателя намалю с 1.9 процентни пункта спрямо 2017 г., като при мъжете (47.9%) намалява 0.8 процента, а при жените (43.8%) и намалява с 3 процентни пункта.

Фиг. 2. Население в риск от бедност или социално изключване по пол

	2014	2015	2016	2017	2018
Общо					
брой лица-хил.	83.3	85.8	83.7	81.5	75.9
%от населението	46.6	48.8	48.7	47.8	45.9
Мъже					
брой лица-хил.	40.1	42.9	41.7	41.4	39.0
%от населението	46.3	49.4	49.3	48.7	47.9
Жени					
брой лица-хил.	43.4	42.9	41.9	40.1	36.9
%от населението	46.8	48.3	48.0	46.8	43.8

Методологични бележки

Наблюдението за доходите и условията на живот (EU-SILC) като част от Европейската статистическа система (ESS) се осъществява по единна методология, определена с Регламент №1177/2003 на Европейският парламент и на Съвета, и осигурява информация за моментното състояние (cross-sectional data) и от повторени във времето (longitudinal data) изменения в доходите, равнище и структура на бедността и социална изолация.

Целевата съвкупност в изследването (EU-SILC) са всички обикновени домакинства и техните членове, живеещи на територията на страната в момента на наблюдението. Лицата, живеещи в колективни домакинства и в институции, са изключени като цяло от целевата съвкупност.

До 2015 г. изследването се провежда върху 4-годишен ротационен панел от обикновени домакинства. Освен домакинството, попаднало в извадката, обект на наблюдение са и всички негови членове на 16 и повече навършени години. Размерът на извадката за всяка година в панела е около 7 500 адреса. Извадката се състои от четири ротационни групи, като всяка година една от ротационните групи отпада от наблюдението и се заменя с нова. От 2015 г. с финансовата подкрепа на Европейската комисия се проследяват домакинствата от 9-а и 10-а ротационна група съответно за пета и шеста вълна на участие. Размерът на извадката за 2018 г. включва 8 696 домакинства от 6 ротационни групи от всички области на страната.

Този ротационен модел на извадка осигурява два типа данни:

- Моментни (данни от текущата година на наблюдение);
- Лонгитудинални (данни за домакинствата, участвали в поне две последователни години).

Наблюдението се провежда с два типа анкетни карти:

- Въпросник за домакинството;
- Индивидуална анкетна карта за всяко лице от домакинството на 16 и повече години.

Основни понятия

Линия на бедност

За изследване на равнището на бедност в методологията на Евростат се използва общ разполагаем нетен доход. Линията на бедност представлява 60% от средния общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица.

Еквивалентни скали

За пресмятане на индикаторите за бедност и социално включване се използва общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица. Поради различния състав и брой лица в домакинствата се прилагат еквивалентни скали. Използва се модифицираната ОЕСД скала, според която първият възрастен на 14 и повече години получава тегло единица, вторият възрастен на 14 и повече години получава тегло 0.5 и всяко дете под 14 години получава тегло 0.3. Теглата се присъждат на всеки член на домакинството и се сумират, за да се получи еквивалентен размер на домакинството.

Общият разполагаем нетен доход за всяко домакинство се разделя на неговия еквивалентен размер и се формира общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица.

Претегляне на данните

Базата данни за всяка страна съдържа различен тип тегла:

- Домакинско тегло (целева променлива DB090) за получаване на действителния брой обикновени домакинства в страната;
- Персонално тегло (целева променлива RB050) за получаване на действителния брой лица на територията на страната;
- Персонално тегло за всеки член на домакинството на 16 и повече години (целева променлива RB040) за получаване на броя на лицата на 16 и повече години на територията на страната.

При изчисляване на индикаторите за бедност се използва персоналното тегло (RB050), тъй като статусът на бедност се изчислява на индивидуално ниво и целевата група се отнася към цялото население, живеещо в обикновени домакинства. За някои от индикаторите, фокусирани върху лицата на 16 и повече години (например „относителен дял на работещите бедни“), се използва персонално тегло за лицата на 16 и повече години (RB040).

При изчисляване на индикаторите теглата се коригират с претеглящ фактор за отразяване на липсващите случаи в изследването (RB050a).

Повече информация за индикаторите за бедност и социално включване може да бъде намерена на интернет страницата на НСИ, в рубриката „Социално включване и условия на живот“.